

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	15
Előszó	17
Első rész: Technológia jog	
I. Fejezet: Jog és technológia	21
1. Bevezetés	21
2. Romboló technológiák jogi vonatkozásai	22
3. Ismeretlen technológiák jogi kihívásai	23
II. Fejezet: Adatvédelem és technológia	26
I. Cím: Új technológiák adatvédelmi jogi elemzése	26
1. Bevezetés	26
2. Új alapelvek: beépített és alapértelmezett adatvédelem elve	27
2.1. Beépített adatvédelem elve / privacy by design	28
2.2. Alapértelmezett adatvédelem elve / privacy by default	29
2.3. Transzparencia és az érintett tájékoztatása	29
2.4. Adatvédelmi hatásvizsgálat	30
2.5. Automatizált egyedi döntés, profilalkotás	32
3. A dolgok internete a helymeghatározás fényében	33
3.1. A felhasználó magatartása és az abból levonható következtetések az IoT világában	34
3.2. Rendszámfelismerés	36
3.3. Vezeték nélküli hálózati csatlakozás	36
3.4. Helymeghatározás a munkaviszonyban	36
4. Biometrikus azonosítás	38
4.1. Biometrikus adatok jellemzői	38
4.2. A biometrikus azonosítás jelentősége magánszféra-védelmi szempontból	39
4.3. Biometrikus azonosítás	40
4.4. Az ujjlenyomat kezelése	40
4.5. Biometrikus azonosítás a munkahelyen	41
4.6. Az ujjlenyomatok kezelésével kapcsolatos bírósági döntések	42
4.7. A biometrikus adatokon alapuló technológiák jövőjéről	43

5. Interneten megvalósuló egyes adatkezelések – közösségi oldalak	44
5.1. A közösségi hálókat adatközelési jogi megítélés	44
5.2. Az adatok jogszerű kezelésének feltételei	46
5.3. Az álneven történő regisztráció jogi megítélés	47
5.4. A személyes adatok felhasználása a közösségi oldalak üzemeltetői által	48
5.5. A felhasználói adatok hasznosítása célzott reklámok küldés céljából	49
6. Interneten megvalósuló egyes adatkezelések – a keresőmotorok tevékenységének adatközelési megítélés	50
6.1. A keresőmotorok adatközelésnek minősülnek	51
6.2. A keresőmotorok tevékenysége és a magánszféra kapcsolata	52
6.3. Mérlegelés a versengő érdekek között	53
7. A pilóta nélküli légi járművek, a drónok és az adatközelés kapcsolata	56
7.1. A drónok révén kezelhető adatok	57
7.2. A magyar adatközelési hatóság ajánlása	58
7.2.1. Természetes személyek által üzemeltetett drónok	59
7.2.2. A drónokra vonatkozó jövőbeni szabályozás garanciális elemei	60
7.3. A 29-es Munkacsoport ajánlása	61
7.4. Az Európai Bizottság jogalkotási javaslata	61
7.5. Következtetések	63
8. Blockchain/blokklánc technológia	63
8.1. Bevezetés – a technológia bemutatása	63
8.2. A blockchain és a virtuális fizetőeszközök	64
8.3. A blockchain technológia adatközelési vonatkozásai	65
9. Big data	66
10. Összegző megállapítások az új technológiák adatközelési kihívásaihoz	67
2. Cím: A felhőszolgáltatások egyes adatközelési jogi szabályai	68
1. A felhőszolgáltatások jelentősége az online ökoszisztémában	68
2. A felhőszolgáltatások információtechnológiai alapjai	69
2.1. A felhőszolgáltatások fogalmi meghatározhatóságának korlátozottsága	69
2.2. A felhőalapú technológia jogilag releváns sajátosságai	71
3. A felhőalapú szolgáltatások adatközelési jogi összefüggései	72
3.1. A felhőszolgáltatások általános adatközelési kockázatai	72
3.1.1. Az információbiztonság áttörése – az ellenőrzés hiánya	73
3.1.2. Adathordozhatóság kétségessége	73
3.1.3. Adatok sértetlensége	73
3.1.4. Az adatközelési szint univerzalitásának hiánya	74
4. Az Európai Unió adatközelési jogi szabályozási kerete és a felhőszolgáltatás kihívása	74
4.1. Az Európai Unió szabályozásának jogi forrásai és a jogalap	74
4.2. Nemzetközi adattovábbítások	76
4.3. Az adatközelés és adatbiztonság technikai és szervezési intézkedései a felhőalapú szolgáltatásokban	76

4.4. A felhőjogviszony alanyai	80
4.5. Felelősség a felhőjogviszonyban	82
4.5.1. Felhőszolgáltatást igénybe vevő adatkezelő felelőssége	83
4.5.2. A felhőszolgáltató felelőssége	83
4.5.3. Alvállalkozóért viselt felelősség és az alvállalkozó felelőssége	85
III. Fejezet: Versenyjog	87
1. Szellemi tulajdon technológiai fejlődést biztosító versenyjogi korlátja	87
2. A kutatás-fejlesztési együttműködések versenyjogi vonatkozásai	90
3. Technológiai szabványok és szabadalmak a versenyjogi gyakorlatban	91
4. Versenyjogi visszaélések a szabadalmakkal	94
5. Adataalapú gazdaság versenyjogi vonatkozásai	96
5.1. Adatok és piaci hatalom	96
5.2. Big data versenyjogi megítélése	98
5.3. Versenyjog, mint az adatvédelem eszköze	101
5.4. Új kihívások a fűzőkontroll szabályozásában?	103
6. Online platformok versenyjogi vonatkozásai	104
6.1. Platformok és érintett piacmeghatározás	104
6.2. Árjellegű korlátozások	105
6.3. Nem árjellegű korlátozások	108
6.4. FinTech versenyjogi vonatkozásai	113
7. Algoritmussal kapcsolatos versenyjogi aggályok	115
7.1. Algoritmussal megítélése a versenykorlátozás joga alapján	115
7.2. Erőfölénnyel való visszaélés algoritmus felhasználásával	120
IV. Fejezet: A platform alapú gazdaság jogi vonatkozásai	121
1. Cím: Bevezető	121
2. Cím: Az online tartalomszolgáltató platformok jogi vonatkozásai	123
1. Területi alapú korlátozások versenyjogi gyökerei	123
2. Az online tartalomszolgáltatások uniós hordozhatóságának lehetőségei	125
2.1. Az online tartalomszolgáltatások hordozhatóságának akadályai	126
2.1.1. Szerzői jogi akadályok	126
2.1.2. Területi hatályú közvetítési jogok	126
2.1.3. Szerződési feltételek	126
2.2. Az online tartalomhordozhatóság biztosítására vonatkozó szolgáltatói kötelezettség	127
2.2.1. Tárgyi hatály pontosítása	127
2.2.2. Többletdíj-felszámítási és minőségcsökkentési tilalom	128
2.2.3. Az ingyenes szolgáltatásokra vonatkozó önkéntes vállalás biztosítása	129
2.3. Fikció a szolgáltatás igénybevételi helyének meghatározása során	129
2.4. A szolgáltató kötelezése a fogyasztó lakóhelyének az ellenőrzésére	130

3. Cím: Területalapú korlátozások (az EU Geoblocking rendelete)	131
4. Cím: A megosztásalapú gazdaság (sharing economy) jogi kérdései	134
1. Bevezetés	134
2. Fogalommeghatározás	134
3. Szabályozási kihívások	136
3.1. Piacralépés	137
3.2. Felelősség	139
3.3. Munkajog	140
3.4. Adózás	140
5. Cím: Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás, mint platformszolgáltatás	141
1. A szabályozás jelentősége és kulcsfogalmai	141
1.1. Az elektronikus kereskedelem jelentősége a belső piacon	141
1.2. A normatív alapok	141
1.3. A szabályozás alapkategóriái	142
2. Az előzetes engedélyezést kizáró elv	142
3. Az elektronikus úton történő szerződéskötésre vonatkozó sajátos szabályok	143
4. A szolgáltató és a közvetítő szolgáltató felelőssége a szolgáltatásán keresztül elérhetővé tett tartalomért	146
4.1. A felelősségi szabályok differenciáltsága	146
4.2. Az általános nyomon követési kötelezettség hiánya	148
4.3. Bírósági gyakorlat	148
4.4. Az értesítési-eltávolítási eljárás	151
5. Az elektronikus kereskedelem sajátos fogyasztóvédelmi szabályai	154
6. Cím: Az üzleti felhasználók tekintetében biztosítandó szerződési feltételek tisztességessége és átláthatósága	155
1. A tisztességességi rendelettervezet előzményei és okai	155
2. A rendelettervezet tárgya és hatálya	156
2.1. A rendelettervezet tárgya	156
2.2. A rendelettervezet hatálya	156
3. A tisztességes szerződési feltételek jellemzői	157
4. A szolgáltatás felfüggesztése vagy megszüntetése üzleti felhasználó tekintetében	157
5. Áruk, szolgáltatások közvetítői rangsorolása	158
6. A megkülönböztetett bánásmód indokoltságának igazolási kötelezettsége	159
7. Adatvédelmi tájékoztatás a személyes adatokhoz való hozzáférésről	160
8. Eltérő feltételek előírása az egyéb eszközöket is igénybe vevő üzleti felhasználóknak	161
9. Jogorvoslati rendszer – belső panaszkezelési, vitarendezési mechanizmus	161
9.1. Belső panaszkezelési rendszer	161

9.2. Közvetítői eljárás a vitarendezésben	162
9.3. Magatartási kódex	164
10. A B2B tisztességségi szabályok elfogadása	164
7. Cím: A videomegosztóplatform-szolgáltatások	165
1. A videomegosztóplatform-szolgáltatás fogalmi meghatározása	165
2. A videomegosztóplatform-szolgáltatás „műfaji” sajátosságai	166
2.1. Nem audiovizuális médiaszolgáltatás	166
2.2. Sajátos tárhelyszolgáltatás	166
3. Az AVMS irányelv felülvizsgálatára irányuló módosításban javasolt megoldás . .	167
8. Cím: Az online platformok működésének fogyasztóvédelmi vonatkozásai . .	170
1. Bevezető	170
2. Az online platformok fogyasztók védelme szempontjából meghatározó sajátosságai	170
2.1. A látszólagos ingyenességből fakadó információs aszimmetria	170
2.2. A fogyasztói értékelések növekvő jelentősége	171
3. Bizottsági javaslat a fogyasztóvédelmi szabályok hatékonyabb érvényesítésére .	172
4. Online platformokkal szembeni eddigi európai fellépések	173
Második rész: Robotjog	
1. Fogalmi alapvetések	179
1.1. Robotjog: illúzió vagy valóság?	179
1.2. A robot fogalmának meghatározása	180
1.3. Mesterséges intelligencia	183
1.4. Algoritmus	184
2. Az emberi gondolkodás az ember teremtette lényekről – eszmetörténeti és társadalomelméleti kiindulópont	186
3. A jogi szabályozás keretei	188
4. A szabályozás alapvető elvei	189
5. A robot jogalanyiség problematikája – a „Robo Sapiens” jogállását érintő kérdőjelek: dolog vagy jogalany?	191
5.1. A jogalanyiség általános kérdései	192
5.2. A jogalanyiség tartalmi összetevőinek bizonytalansága – elméleti előkérdések	193
5.3. Az Európai Parlament jogalanyiséggel kapcsolatos felfogása	197
5.4. A robot cselekvőképességének kérdése	197
6. Felelősség a robotokkal és/vagy robotok által okozott károkért	199
6.1. Dilemma a felróhatóságon alapuló felelősség és az objektív helytállási kötelezettség között	202
6.1.1. A klasszikus felelősségi alakzatok érvényességének kérdőjelei	202

7. Robotikai Charta – Az EP javaslata a robotika etikai magatartási kódexére	204
8. Egyes robotizált technológiák kihívásai	205
8.1. Egy sajtóságos robotjogi kérdés – az önvezető (mesterséges intelligenciával irányított) gépjárművek	205
8.1.1. Autonóm közlekedési eszközök meghatározása	206
8.1.2. Azonosítható kihívások	206
8.1.3. Az autonóm/önvezető gépjárművekkel kapcsolatos felelősségi kérdések	207
8.2. Robotok a beteggondozásban és a gyógyításban	210
9. Egy közjogi probléma – a Robot állampolgársága	211
10. Összefoglaló megállapítások	215

Harmadik rész: Cyberjog

I. Fejezet: Az online nyilvánosság alkotmányjogi vonatkozásai	219
1. Az internetes kommunikáció jogi előkérdése – a jogi szabályozhatóság dilemmája	219
2. Az internetes tömegkommunikáció hatása a nyilvánosság szerkezetére	221
2.1. A technológia hatása	221
2.2. A kapuőrök alkonya?	223
3. Az internetes kommunikáció sajátosságai	224
3.1. Anonimitás	225
3.2. Határoknélküliség, decentralizált hálózat	226
4. A tárhelyszolgáltató felelősségének alkotmányjogi megközelítése	226
5. Keresőmotor-szolgáltatók és az internetes szólásszabadság	229
5.1. A találati lista szólásjellege Európában és az Egyesült Államokban	230
5.2. Az automatikus keresési javaslat (<i>autocomplete</i>) és a szolgáltatói felelősség	232
6. Az internetes nyilvánosság új színtere: a közösségi hálózatok, platformok – a közösségi média	233
7. Frekvenciaszűkösség után szűrőbuborék? – a személyre szabott tartalomkínálat csapdája	237
8. A hozzáférés szabadsága	239
9. Fake news	239
9.1. Az álhírek a vélemények piacán	239
9.2. Az Európai Bizottság közleménye az álhírekről	242
9.2.1. Előzmények és diagnózis	243
9.2.1.1. Az álhírek és a dezinformációs tevékenység elleni fellépés szükségességének felismerése	243
9.2.1.2. Az álhírek hatásmechanizmusa	244
9.2.2. A Bizottság javaslata az intézkedések megtervezéséhez – az uniós terápia első lépése felé	245

9.2.3. Az Európai Unió stratégiájának elemei	245
9.2.3.1. A platformok átláthatóbb, megbízhatóbb és elszámoltathatóbb működése	245
9.2.3.2. Az új technológiák hasznosításának irányai	247
9.2.3.3. A fellépés alapjogi nehézségei	248
10. Jogellenes online tartalom eltávolíthatósága	248
10.1. Az Európai Unió jogi kerete	249
10.2. A jogellenes tartalmak észlelése és bejelentése	251
10.2.1. A bejelentők	252
10.2.1.1. Bíróságok és illetékes hatóságok	252
10.2.1.2. Megbízható bejelentők	252
10.2.1.3. Felhasználói (egyszerű) bejelentők	252
10.2.2. A bejelentések színvonalának biztosítása	253
10.2.3. Az egyszerű bejelentők azonosíthatósága	253
10.3. A platformszolgáltatók proaktív intézkedései	254
10.3.1. A proaktív intézkedések és a felelősség alóli mentesülés	254
10.3.2. A felderítés technikai eszközei	255
10.3.3. A jogellenes tartalmak eltávolítása	255
10.4. A visszaélésekkel szembeni biztosítékok	256
10.4.1. Az eltávolítási eljárások transzparenciája	256
10.4.2. A túlzott törléssel szembeni védelem	257
10.4.3. Az eltávolított tartalmak újbóli megjelenésének megelőzése	257
10.4.4. Automatikus szűrők alkalmazhatósága és korlátozottsága	258
10.5. Az együttműködés formái a jogellenes tartalmak visszaszorítása érdekében	259
10.5.1. A platformszolgáltatók és a tagállamok közötti együttműködés	259
10.5.2. A platformszolgáltatók és a megbízható bejelentők közötti együttműködés	259
10.5.3. A platformszolgáltatók közötti együttműködés	260
10.6. A terrorista tartalomra vonatkozó különös ajánlások	260
II. Fejezet: Hálózatsemlegesség	262
1. Bevezető	262
2. Az EU szabályozása	263
3. Az USA hálózatsemlegesség-szabályozása	266
III. Fejezet: Hálózati és információs rendszerek biztonsága európai szabályozásának alapjai	269
1. Bevezetés	269
2. Fogalmi keretek	269
3. A HIR szabályozásának rendszere és jellemzői	271
4. Az Európai Unió HIR biztonsági szabályozása	272

4.1. Az EU-szabályozás fejlődése	272
4.1.1. A szabályozás szükségességének a felismerése, kezdeti javaslatok . . .	272
4.1.2. A biztonságos információs társadalomra irányuló stratégia: „párbeszéd, partnerség, felvértezés és felelősségvállalás”	273
4.1.3. A digitális menetrend	274
4.1.4. European Cybersecurity Strategy 2013	274
4.2. A HIR ellenálló képességére vonatkozó EU-szabályozás	275
4.2.1. A HIR irányelv	275
4.2.1.1. A HIR irányelv tárgya és hatálya	276
4.2.1.2. Alapvető szolgáltatást nyújtó szolgáltató szereplők	277
4.2.1.3. Digitális szolgáltatók	278
4.2.1.4. Tagállami feladatok	280
4.2.1.5. Együttműködés	281
4.2.2. ENISA	282
4.2.3. Elektronikus hírközlő hálózatokra vonatkozó ágazati követelmények	283
4.2.4. Kritikus infrastruktúrákra vonatkozó szabályozás	284
4.2.4.1. Fogalommeghatározás	285
4.2.4.2. ECI-k azonosítása	285
4.2.4.3. Az ECI-k kijelölése	286
4.2.4.4. Intézkedések	287
4.3. A HIR biztonságát szolgáló adatvédelmi rendelkezések	288
4.3.1. A hálózati és informatikai biztonság garantálása, mint jogos érdek . . .	288
4.3.2. Megfelelő technikai és szervezési intézkedések az adatkezelés biztonsága érdekében	288
4.3.3. Az adatvédelmi incidens bejelentése a felügyeleti hatóságnak	289
4.3.4. Az érintett tájékoztatása az adatvédelmi incidensről	289
4.3.5. Az elektronikus hírközlési adatvédelmi rendeletjavaslat	290
IV. Fejezet: Cybercrime	293
1. Néhány előkérdés	293
2. A cybercrime fogalmi bizonytalansága	295
3. A kiberbűnözés jellemzői	299
3.1. A cybercrime cselekmények elkövetőinek tipológiája	299
3.2. A bűncselekmények érintettjeiről általában	300
3.3. A technológiai fejlődés konzekvenciái	301
4. Néhány jelentős nemzetközi jogforrás	302
4.1. Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)	302
4.1.1. Az ENSZ Kézikönyve a számítógéppel kapcsolatos bűncselekmények megelőzéséről és kezeléséről (1994)	302
4.1.2. Az ENSZ Közgyűlésének 55/63 számú határozata az információs technológiák bűncselekményekhez való felhasználása elleni harcról . .	302

4.1.3. Az ENSZ Közgyűlésének 56/121 számú határozata az információs technológiák bűncselekményekhez való felhasználása elleni harcról . . .	303
4.2. Az Európa Tanács cybercrime elleni fellépése	303
4.2.1. A Számítástechnikai Bűnözésről Szóló Egyezmény és újragondolása	303
4.2.2. A Miniszteri Bizottság R (89) 9 számú ajánlása a számítógéppel kapcsolatos bűnözésről	304
4.3. További kiemelkedő nemzetközi dokumentumok	304
5. Az Európai Unió jelentősebb jogforrásai	305
5.1. A jogalap	305
5.2. Az Európai Unió számítógépes bűnözésre vonatkozó jogforrásai	306
5.3. Az Európai Bizottság biztonsági stratégiája	307
5.4. Az Európai Unió intézményei	308
5.4.1. Az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA)	308
5.4.2. Európai Kiberbűnözési Központ (European Cybercrime Centre)	308
6. A cybertér egyes devianciái	309
6.1. Online zaklatás	310
6.1.1. Cyberbullying	310
6.1.2. Cyberstalking	311
6.1.3. Sexting	312
6.2. Adathalászat: phishing, pharming	312
6.3. Az információs rendszerek elleni támadás	313
7. A jogellenes tartalmak blokkolása	316
7.1. A tartalomblokkolásról általában	316
7.2. Az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tétele	318
7.3. Az elektronikus adat ideiglenes hozzáférhetetlenné tétele	318
7.4. Médiaszolgáltatás, internetes sajtótermék közvetítésének felfüggesztése	320
Irodalomjegyzék	321